

## ZADRZEWIENIA NA OBSZARACH ROLNICZYCH

Projekt „Ochrona Środowiska na Terenach Wiejskich”, realizowany w sześciu gminach okolic Torunia (Chełmża, Ciechocin, Kowalewo Pomorskie, Lubicz, Łubianka, Obrowo), prowadzi kompleksowe działania dla zniwelowania negatywnego oddziaływania rolnictwa na środowisko. Intensyfikacja produkcji rolniczej i wykorzystywanie przez człowieka zasobów naturalnych doprowadziło do degradacji naszego otoczenia. Głównymi celami projektu jest prawidłowe zagospodarowanie obornika i gnojowicy, racjonalne, dostosowane do potrzeb nawożenie, prawidłowa organizacja gospodarstwa, monitorowanie środowiska i inne działania proekologiczne. Jednym z takich zadań jest próba kształtowania krajobrazu rolniczego poprzez odnowienie zadrzewień śródpolnych.

### Zadrzewienia spełniają wiele istotnych funkcji:

- Poprawiają mikroklimat przez zmniejszenie prędkości wiatru i intensywności parowania, wyrównują rozkład opadów, zwiększają wilgotność gleb i przygruntowych warstw powietrza, stabilizują odpływ wód powierzchniowych i gruntowych.
- Przeciwdziałają wodnej i wietrznej erozji gleb.
- Wpływają na poprawę dynamiki populacji roślin i zwierząt, zwiększając ich różnorodność.
- Są miejscem bytowania owadów zapylających oraz pasożytów szkodników upraw, wpływając pozytywnie na rolniczą działalność człowieka.

- Zmniejszając zanieczyszczenie środowiska, pośrednio wpływają na zwiększenie i jakość produkcji rolnej.
- Mogą być źródłem pozyskiwania drewna.
- Poprawiają estetyczne wartości krajobrazu.

Wprowadzając zadrzewienia należy określić funkcje, jakie mają spełniać oraz uwzględnić warunki siedliskowe, gdyż od tych czynników zależy dobór gatunków drzew i krzewów. Dokonując doboru składu gatunkowego zadrzewień trzeba uwzględnić warunki klimatyczne (w tym minimalne zimowe temperatury), położenie terenu (spadki, nasłonecznienie, kierunek wiatrów, długość zalegania śniegu), warunki wilgotnościowe i jakość gleb.

Aby zadrzewienia spełniały nasze oczekiwania, nasadzenie należy wykonać według określonego planu.

**Zadrzewienia pasowe**, złożone z kilku gatunków drzew i krzewów posadzonych w pasach szerokości około 1,5 m, spełniają funkcje przeciwwietrzne, przeciwoerozyjne oraz mogą być zapora dla splywu powierzchniowego z pól (np. ograniczają splyw nawozów do cieków wodnych).

**Zadrzewienia rzędowe**, złożone z jednego rzędu drzew lub drzew z krzewami, stosuje się wzdłuż dróg, rowów, granic pól. Spełniają one podobną funkcję co pasowe, ponadto mogą być parawanem zmniejszającym hałas i zapylenie z dróg. Zaleca się, aby drogi przeznaczone do szybkiego ruchu obsadzać krzewa-

mi, gdyż pasy krzewów zmniejszają skutki wypadków drogowych, podczas gdy drzewa – zwiększają.

Rolą **zadrzewień punktowych** (pojedyncze drzewa), zakładanych blisko gospodarstw lub na granicach pól, są głównie względy estetyczne. Drzewa takie stanowią też osłonę dla wypasanych zwierząt.

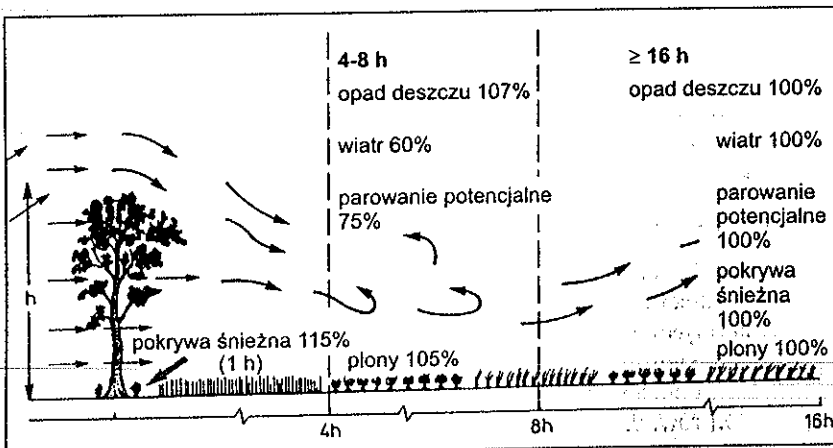
**Zasadzenia przeciwdziałające wodnej erozji gleb** wykonuje się w poprzek stoków. Zadrzewienia takie powinny mieć formę pasową lub kępową, dostosowaną do warunków lokalnych.

Zadaniem **zadrzewień biocenotycznych** jest tworzenie „wysp” złożonych z możliwie wielu gatunków, które będą ostoją dla zwierząt i owadów. Zaleca się zasadzić możliwie dużo gatunków miododajnych i owocujących.

Istotnym elementem zadrzewień są nasadzenia wspólne, polegające np. na obsadzeniu pasa przydrożnego, wzdłuż wielu gospodarstw, jednym gatunkiem krzewów.

Rolnicy z gmin objętych projektem „Ochrona Środowiska na Terenach Wiejskich”, którzy zainteresowani są zadrzewieniami, powinni wykonać plan nasadzeń i złożyć wnioszek z wykazem gatunków i ilości sadzonek. Wykonanie planu polega na zaznaczeniu na mapce wypisu z rejestru gruntów miejsc i punktów nasadzeń z nazwami i ilością poszczególnych gatunków. Informacje na temat proponowanego asortymentu drzew i krzewów udostępni doradcy lokalnych zespołów wdrożeniowych projektu, dyżurujący w urzędach gmin.

Piotr Gburczyk



**Wpływ zadrzewień śródpolnych na mikroklimat przyległych pól** (odległość od zadrzewień jest wyrażona w jednostkach równych wysokości drzew – h)

wg Ryszkowskiego, 1992